

розведення джмеля земляного (*Bombus terrestris* (L.)), самки якого успішно засновують нові гнізда в лабораторних умовах.

Список літератури

1. Бондаренко О.М. Використання бджоли роду *Osmia* в умовах лісостепу України: матеріали науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії, м. Полтава, 13-14 травня 2014 року, Ч. 2. 2014.с. 220-222.
2. Луців В. О., Рациональне використання осмії рогатої при утриманні її без вуликів. *Сучасні проблеми селекції, розведення та гігієни тварин: збірник наукових праць ВНАУ*. 2011. № 11 (51) с. 70-72.

УДК: 631.55.032

ВИРОЩУВАННЯ ГУСЕНЯТ НА М'ЯСО В УМОВАХ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

КРАСНОВИД Т. Ю. - здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна
ЛЮБЕНКО О. І. - канд. с.-г. наук, доцент, науковий керівник
Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

В Херсонській області понад 90 % гусей вирощуються у фермерських господарствах та одноосібних селянських господарствах нами розроблений бізнес-проект, який буде залучати в населеному пункті Добропілля якомога більше трудових ресурсів, які не зайняті у виробництві, залучати їх до ведення сільськогосподарського виробництва.

З усіх видів домашньої птиці водоплавна - найменш вибаглива до умов утримання та годівлі. Саме ця птиця відзначається високою скороспілістю, інтенсивністю росту, дієтичними властивостями м'яса, високою оплатою корму та невибагливістю в годівлі, завдяки цьому їх годівля коштує значно дешевше ніж курей.

Основними чинниками, що впливають на кількісні і якісні показники вирощування водоплавної птиці є генетика і селекція, умови утримання та годівлі, технологія і обладнання, контроль та профілактика захворювань птиці.

Враховуючи природні умови області - наявність великої кількості природних пасовищ, варто взяти курс на розведення і вирощування гусей.

У структурі агропродуктових ринків вагоме місце займає ринок водоплавної птиці, підвищення ефективності галузі птахівництва необхідне для

корінного покращення забезпечення населення області високоякісними дієтичними продуктами харчування[1, 2].

Птахівництво – прибуткова галузь господарства, протягом року від однієї курки можна отримати 250-300 яєць, від качки - 200-250, від гуски - 40-50. Якщо ж 60% курячих яєць і всі яйця одержані від качки, гуски проінкубувати і виростити молодняк, то одержимо білого м'яса на одну курку - 100-120 кг, на качку - 250-300 кг, на гуску - 130-180 кг.

Вважають, що людині щоденно потрібно 100-105 г білка, в тому числі 63-67 г тваринного походження. Фізіологічно обґрунтована норма споживання яєць людиною становить 365 шт. на рік, а м'яса птахів – 16,4 кг.

Промисловість переробляє побічну продукцію птиці – пух, пір'я. послід. З пуху і пір'я виготовляють подушки, ковдри, галантерейні вироби, а з малоцінного пір'я – кормове борошно, що містить 78-80% протеїну. Пташиний послід – цінне добриво, особливо для плодоягідних і овочевих культур. Він містить азоту в 3-4 і фосфору в 5-6 разів більше, ніж гній. З пташиного посліду виготовляють також сечову кислоту для фармацевтичної промисловості.

З переходом до ринкової економіки однією з основних ланок у процесі виробничо-комерційної діяльності є збут продукції.

Виходячи з цього, головне завдання виробників продукції птахівництва – забезпечити споживачів внутрішнього ринку вітчизняною конкурентоспроможною продукцією. Покращення прямих зв'язків між виробниками і споживачами, організація фірмової торгівлі і поступове створення великих оптово-роздрібних підприємств.

Крім цього необхідно проводити рекламну роботу для зацікавлення населення вирощуванням водоплавної птиці у присадибних господарствах.

Гусівництво - важливий резерв збільшення виробництва м'яса птиці. Порівняно з іншою домашньою птицею гуси невибагливі до умов годівлі та утримання, здатні у великій кількості поїдати та перетравлювати зелені корми, різні коренеплоди, трав'яну муку і навіть сіно. Гусей можна розводити там, де є водойми, малоцінні пасовища і неугіддя. Доросла гуска на пасовищі за день з'їдає до 2 кг зеленої маси. Їх біологічні особливості дозволяють вирощувати гусей на невеликих фермах і в особистих господарствах. Найбільш дорогі зернові корми їм потрібні в невеликій кількості - лише ранньою весною у період розмноження та при вирощуванні молодняку. Для утримання гусей не потрібно складного обладнання. М'ясо, жирна печінка, жир - найбільш цінна продукція, котру отримуємо від гусей. Крім того гуси характеризуються високою швидкістю росту. Жива маса гусенят до 8-9-тижневого віку досягає 4-4,5 кг при затратах кормів на 1 кг приросту 3,0-3,2 кг. У тушках гусенят у цьому віці частка їстівних частин становить 60,5% живої маси, з яких м'язової тканини - 35-37, шкіри з підшкірним жиром - 14-17 і внутрішнього жиру - до 6,5%.

Цінною продукцією гусівництва є перо та пух, котрі відзначаються високою якістю. Пух широко використовують у легкій промисловості. Прижиттєво гусей можна скубати до трьох разів.

Не менш важливим є підвищений попит в світі на таку продукцію гусівництва, як велика жирна печінка, високоякісний гусячий жир, практично неперевершена перо-пухова сировина, гусячі пухові шкірки та ін.

Гусячий жир за складом жирних кислот наближується до оливкової олії, не викликає захворювання атеросклерозом і є цінним продуктом харчування людей (ціниться в ряді країн західної Європи дорожче ніж вершкове масло). Він також широко використовується в народній медицині, парфумерній та фармацевтичній промисловостях[5, 6].

При спеціальній відгодівлі від гусей отримують велику жирну печінку масою в середньому 400 - 1000 г, яку використовують для приготування делікатесних страв. Дуже високо ціниться на світовому ринку і гусяча перо-пухова сировина прижиттєвого обскубування, яке відзначається високими теплоізоляційними властивостями, довговічністю (до 25 років), еластичністю і тільки трохи поступається найкращому в цьому відношенні гагачому пуху. На протязі року дорослих гусей можна скубати до трьох разів, отримуючи від них по 200 - 300 г перо-пухової сировини з вмістом чистого пуху до 30%. Ціна перо-пухової сировини, яка відповідає стандартам ЄЕС досягає 50 доларів США, а відсортованого пуху – 130 доларів за 1 кг.

Важливою особливістю птиці є її транспортабельність, пов'язана із способом розмноження. У планах діяльності фермерського господарства «Нива-2011» заснувати гусеферму на 1000 голів у формі приватного підприємства – фермерського господарства. Перевагою вибору даної юридичної форми господарювання є спрощена система оподаткування, незначні витрати на управління тощо. Позитивним є те, що підприємство буде сплачувати єдиний податок. На фермі буде працювати 3 працівники.

Гусей відносять до пасовищної птиці, оскільки вони поїдають велику кількість зеленого корму. Тому в гусівництві застосовують здебільшого вигульну систему утримання, а вирощують у пташниках різних розмірів на глибокій підстилці. Приміщення повинно бути сухим, теплим, без протягів, але з доброю вентиляцією. Дорослі гуси добре переносять холод, але взимку в приміщеннях не повинна замерзати вода. В кожній секції для виходу гусей на вигул роблять лази висотою 0,6 м, шириною 0,5 м та висотою порога 0,1 м. Посередині приміщення для догляду за птицею потрібно мати робочий коридор шириною 2-3 м або естакаду висотою 50 см і шириною 100 см, підлога повинна бути з твердим покриттям.

Приміщення розгороджують металічною сіткою висотою 1,25 м (розмір комірок 3x3 см) на секції по 25-50 м² із розрахунку 0,5 м² на голову. До корисної площі потрібно додати площу для гнізд - 0,36 м² : довжиною 0,6 м, шириною 0,4 м, висотою 0,5 м і порогом 0,6 м, у яких утримується по дві гуски. Виходячи з цього, площа в секції пташника повинна становити на голову від 0,72 до 1,25 м². Якщо бракує теплих капітальних пташників, гусей можна утримувати в приміщеннях легкого типу або під навісами, а в зимовий час підлогу щільно посипати сухою підстилкою.

Вздовж фасадної сторони приміщення для дорослих гусей огороджують вигульні площадки, на яких птицю годують, напувають і утримують за доброї погоди цілодобово. Вигульну площадку роблять в 3-4 рази більшу, ніж площадку приміщення. Висота огорожі для дорослих гусей - не менше 1,25 м.

Фронт годівлі на голову при сухому типі - 6 см, а напування – 4 см. Витрати підстилки за рік - 40 кг.

У комбікорм для дорослих гусей слід включати 50-65% зерноsumіші, 5-10% зерновідходів або висівок, 8-10% макух і шротів, 3-5% кормів тваринного походження, 2-3% сухих дріжджів, 12-15% трав'яного борошна і 4-5% мінеральних кормів.

Важливе значення має додавання до раціону ракушок або крейди, а також вугілля. Відсутність крейди під час відкладання яєць може призвести до загибелі гусей.

Прогресивним методом годівлі є застосування гранульованих комбікормів (діаметр гранул 4-8 мм).

Термін вирощування гусенят на м'ясо короткий - не більше 9 тижнів, оскільки починається ювенальна линька, що триває близько 70 днів, а в період линьки, як відомо молодняк будь-якого виду птиці на забій не придатний через «пенькуватість» тушок.

У гусячій тушці всі їстівні складові (м'ясо, жир і після спеціального відгодівлі птиці - печінка) відрізняються високою харчовою цінністю, споживчим попитом і на міжнародному ринку відносяться до продуктів екстракласу. Збільшення виробництва продукції гусівництва, покращення її якості можливе за рахунок оцінки і раціонального використання існуючого генофонду гусей та комплексного отримання поряд з молодняком для відгодівлі на м'ясо та жирну печінку, також перо-пухову сировини при зажиттєвому обскубуванні родинного поголів'я в міжпродуктивний період.

Для підвищення конкурентоспроможності галузі гусівництва в ринкових умовах пропонується використовувати при відгодівлі гусей на м'ясо в умовах фермерських господарств високопродуктивну гібридну птицю, що забезпечить вищий рівень рентабельності виробництва м'яса гусей.

Список літератури

1. Бізнес-план доктора с.-г. наук І.М. Савчук Інституту сільського господарства Полісся НААН.
2. Салеев П.Ф., Ионова Е.И. Разведение и откорм гусей. Москва. Россельхозиздат .1982. 61с.
3. Лобин Н.В., Салеев П.Ф. Продуктивное гусеводство. Москва. Колос .1975. 70 с.
4. Моліс С.А. Книга для читання по зоології. - М., 1986. с. 72-79.
5. Мельник В.Т. Ринок водоплавної птиці. *Наше Птахівництво*. 2012. №9.С.4.
6. Хвостик В.П. Особливості селекційно-племінної роботи з гусьми в племінних господарствах. *Ексклюзив Агро: Новые технологии в агробизнесе*. 2008. №3. с.52-55.

ВИКОРИСТАННЯ КОМАХ ПОРОДИ РУДА ОСМІЯ, ЯК ПРИРОДНОГО ОПИЛЮВАЧА САДІВ В УМОВАХ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

КРИВИЙ В. В. - асистент

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

Осмії розповсюдженими та налічують більше ніж 350 видів, в Європі можна зустріти близько 150. Далеко на південь ці комахи не заходять, наприклад, на південь від Сахари в Африці, в Австралії і на південному сході Азії вони не водяться. Розмір осмії мають середні - близько 9-16 мм, проте, в залежності від виду, цифри можуть варіюватися. Їх забарвлення є характерною особливістю - коричневий густий пух на покриві тіла з металевим відливом. Самці осмії менше самок за розмірами, мають відмінні білі трикутники на лобі і довгі вусики. Флороміграція швидка, комахи із задоволенням збирають нектар і пилок з різних плодкових дерев і чагарників. Кращими запилювачами садів у всьому світі вважаються бджоли осмії. На відміну від медоносних бджіл, вони не приносять мед та інші продукти бджільництва. Разом з тим осмії незамінні в справі запилення, адже для них не страшна ні холодна, мінлива весняна погода, ні навіть дощі[1].

Багато фермерів, всерйоз зайнялися їх розведенням та відзначають, що навіть в самі неврожайні роки, їхні сади плодоносили. Цих комах також можна використовувати для запилення в теплицях. З огляду на дорожнечу і трудомісткість змісту великого сімейства медоносів, розведення осмії - вкрай вигідне заняття, адже для одної дачної ділянки досить 100 коконів і 30-35 самок, кожна з яких, в подальшому, примножить популяцію, і заселять потомством близько по 2-3 трубочки. Самки осмії можуть у кількості двох особин можуть опилити ціле дерево, а закінчивши на одній дачній ділянці, відправляються на сусідні [1].

До основних переваг розведення цієї породи можна віднести: висока ефективність при запиленні: одна бджола медонос запилює в середньому в 5-6 разів менше, ніж осмії. В силу спеціальної щіточки на черевці, що дозволяє чіпляти велику кількість пилку (на один гектар садів буде потрібно всього лише 530-540 самок); простота в змісті і будівництві бджолиних житла; невибагливість до погодних умов, дощу і вогкості; відсутність конкуренції з медоносами за їжу (медоноси збирають переважно нектар, а осмії - пилок); миролюбність; економність змісту через відсутності необхідності підгодувати цукровим сиропом і білковими кормами; можливість застосовувати в теплицях, на овочевих і баштанних культурах. Серед недоліків можна відзначити лише обмеженість у функціональному застосуванні, осмії не приносять меду і продуктів бджільництва, а також нетривалість життя (однорічний цикл).

На початку весни самці і самки активно спарюються, після чого шукають місце для гніздування, відкладають там личинки, а при осінніх заморозках